

Espeen työkykyhankkeen 2021-22 loppuraportti ja yhteenveto

Työikäisten hyvinvointityön ohjausryhmän kokous,
14.12.2022

Espoon työkykyhankkeen toteutus

- Espoon kaupungin työkykyohjelma on 15.12.2020 – 31.12.2022 välillä toteutettu hanke, jonka tarkoituksena on ollut kehittää Espoon kaupungin palveluita työttömille.
- Tavoitteena hankkeessa oli asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn sekä työllistymisen parantaminen sekä Espoon mallin levittäminen koko Länsi-Uudellemaalle.
- Tarkoituksena oli vähentää työttömyyttä sekä vähentää työmarkkinatuen kuntaosuuksien maksuja.
 - Vuosien 2020-21 pandemiatilanne ei mahdollistanut tavoitteiden laajaa saavuttamista.
- Espoon työkykymalli on työllisyys- ja sote-palvelujen kokonaisuus, jossa tavoiteltiin selkeitä asiakaspolkuja ja sovittuja työtapoja, joiden kautta päästään nopeasti auttamaan työtöntä henkilöä hänen tarpeidensa mukaan.
 - Kohderyhmänä olivat erityisesti vaikeasti työllistyvät henkilöt, joilla on monia eri toimintakykyyn ja/tai terveyteen liittyviä ongelmia sekä paljon palveluita tarvitsevat (PPT) asiakkaat
- Hankkeessa on tehty merkittävää työtä monialaisen palvelun haasteiden ja niiden ratkaisujen tunnistamiseksi.

Espoon työkykyhankkeen yhteistyötahot

- Hankkeella on ollut vahva kytkös Espoon kuntakokeiluun.
- Hankehakemuksessa kuvattiin vahva kytkös Länsi-Uudenmaan Tulevaisuuden sote-keskus-hankeeseen (TSK). Yhteys ei toteutunut tiiviinä johtuen TSK-hankkeen työkykyhanketta hitaammasta valmistelutahdista.
 - Vuonna 2022 TSK-hankkeen kanssa edistettiin kehitystyötä monialaista tukea tarvitsevan asiakkaan palvelupolun suunnittelussa asiakkaaksi tulon vaiheesta kohti sujuvampaa etenemistä eri toimijoilla ja palveluissa.
- Ulkoisia toimijoita ja yhteistyöhankkeita olivat muun muassa Kansaneläkelaitos, työterveyslaitos (TTL), terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL) ja neljä järjestöä.
- Asiakastyötä tehtiin Työllisyyden kuntakokeilun, aikuissosiaalityön sosku- ja työllisyydenhoidon tiimin sekä Kelan kanssa.
 - Yhteistyön tuloksena tiivistyi monialainen verkostoyhteistyö, jonka avulla saatiin parhaimmillaan avattua vaikeasti työllistyvien asiakkaiden kokonaistilanteita paremmin ja asiakkaiden tilanteita edistettyä.

Espoon työkykyhankkeen toteutus

- Espoon työkykyhanke on painottunut terveystalouteen, johon rahoitus on myönnetty
- Työkykytiimin vakituiseen henkilöstöön kuuluvat kolme terveydenhoitajaa sekä yksi sairaanhoitaja
 - Kolme terveydenhoitajaa vastasi ennen hanketta 2 000 TYP-asiakkaan palveluista. TYP-asiakkaita ovat pitkäaikaistyöttömät, jotka tarvitsevat monialaista tukea.
- Työkykyhankkeen rahoituksella (12/21-11/22) työkykytiimi laajentui viideksi terveydenhoitajaksi, sairaanhoitajaksi, sosiaaliohjaajaksi sekä osa-aikaiseksi lääkäriksi. Lisäksi tiimin työtä on tukenut projektipäällikkö
 - Kahdeksan hengen työkykytiimin vastuulla ovat olleet Espoon n. 14 000 työtöntä.
- Tiimiä ovat täydentäneet Live-säätiöltä ostettavat laajat työ- ja toimintakyvyn arviot 4/2022 ->
 - Palveluntuottajan monialaiseen tiimiin kuuluu fysio- ja toimintaterapeutit sekä usean erikoisalalan lääkärit

Loppuraportin osio 3.1.1: Työkyvyn tuen tarpeiden tunnistaminen *(sis. työkyvyn tuen tiimin kehittäminen, asiakasvastaavamallin kehittäminen, työkyvyn tuen arviointi)*

Tähän osahankkeeseen liittyi Espoon hankehakemuksen tavoite 1: *Paljon eri sote-palveluja tarvitseville asiakkaille tehdään yksilöllisen tarpeen mukainen (terveys-, hoito- ja asiakas-) suunnitelma ja nimetään vastuutyöntekijä / omatyöntekijä.*

- Yksilöllisen tarpeen mukaisen terveys-, hoito- ja asiakassuunnitelman synnyttämiseksi kuvattiin asiakkaan verkosto, jossa keskeisessä roolissa ovat erityisesti terveydenhuolto, työllisyyspalvelut, sosiaalityö ja Kela.
- Moniammatillisen yhteistyön tuloksena yksilöllisen tarpeen mukaisia suunnitelmia on tehty marraskuun loppuun mennessä 400 kappaletta.
 - Moniammatillisen verkoston yhteistyö saatiin toimimaan hyvin joidenkin asiakkaiden kohdalla.
 - Ongelmia kohdattiin erityisesti tiedonkulussa.
- Vastuutyöntekijä nimettiin työkykytiimistä
- Hankkeessa on tehty työttömien terveystarkastuksia, joihin sisältyy yksilöllinen suunnitelma.
 - Tämä yksilöllinen suunnitelma painottuu ennaltaehkäisyyn, neuvontaan ja ohjaukseen.
 - Terveystarkastuksia on tehty arviolta yksilöllisen tarpeen mukaisia suunnitelmia vastaava määrä.
- Terveystarkastusten ja asiakastapaamisten yhteydessä työkykytiimi käytti LifeCaren vakiofraasia (liite 2), joka tuki asiakaskäynnin suorittamista sekä välitti asiakkaan tiedot seuraavalle terveydenhuollon ammattilaiselle.

Loppuraportin osio 3.1.1: Työkyvyn tuen tarpeiden tunnistaminen: Poikkeamat suhteessa tavoitteisiin

Tähän osahankkeeseen liittyi Espoon hankehakemuksen tavoite 1: *Paljon eri sote-palveluja tarvitseville asiakkaille tehdään yksilöllisen tarpeen mukainen (terveys-, hoito- ja asiakas-) suunnitelma ja nimetään vastuutyöntekijä / omatyöntekijä.*

- Osalla asiakkaista on ollut samanaikaisesti useita vastuutyöntekijöitä eri organisaatioista. Tämä olisi edellyttänyt vastuutyöntekijöiden tiivistä verkostoyhteistyötä yhdessä asiakkaan kanssa, joka ei kaikissa tapauksissa toteutunut.
 - Vastuutyöntekijöiden käytettävissä oleva työaika ei ole ollut riittävä suhteessa asiakasmäärään, asiakkaiden laajoihin tarpeisiin ja vaatimuksiin verkostotyölle. Verkoston yhteisiä tapaamisia on ollut ajoittain hankala saada mahtumaan kalenteriin.
- On ollut epäselvää, milloin työkykytiimin asiakkuus päättyy esimerkiksi silloin, kun asiakas ohjataan kuntouttavaan työtoimintaan.
 - Näitä haasteita ei ollut TYP-toiminnan aikana, kun asiakkaan verkostossa käytettiin samaa tietojärjestelmää, jonka kautta tieto liikkui.
- Omavalmentajien, työkykytiimin ja aikuissosiaalityön suunnitelmat ovat jääneet osin erillisiksi, sillä yhteistä järjestelmää, jossa suunnitelmaa voisi moniammatillisesti työstää, ei ole.
 - Asiakkaan saama arvio ja tuen suunnitelma ovat painottuneet terveystarpeiden ympärille.
 - Samaan aikaan asiakkaalla on saattanut olla asiakkuus myös toisaalla, esim. aikuissosiaalityössä, jossa tehtiin oma suunnitelma, mutta tieto tästä ei siirtynyt toimijoiden välillä.

Loppuraportin osio 3.1.2 Yksilöllisten palvelupolkujen luominen osaksi tulevaisuuden sote-keskusta *(sis. asiakasohjaus, verkostoyhteistyö, yhteinen suunnitelma)*

Tähän osahankkeeseen liittyivät hankehakemuksen tavoitteet 2 ja 3:

- *Tavoite 2: Vaikeasti työllistyville asiakkaille, joilla on monia eri toimintakyky- ja terveysongelmia, tehdään kattava (somaattinen, psyykkinen, sosiaalinen) työkyvyn arviointi.*
- *Tavoite 3: Ne asiakkaat, joilla on vakavia terveysongelmia eikä enää mahdollisuutta työllistyä, ohjataan hakemaan eläkettä.*
- Kattavien työkyvyn arviointien hankkeen aikainen lisäresurssi saatiin vasta keväällä 2022.
 - Tammikuussa 2022 työkykytiimin saatiin osa-aikainen työterveyshuollon erikoislääkäri työsuhteisena
 - Neljästä tarjouspyynnöstä viimeinen johti sopimukseen kattavista työkyvyn arvioista huhtikuussa 2022.
- Kattavia arviointeja on toteutettu 114
 - Työkyvyn arviointiin soveltuvia asiakkaita on ollut haaste tunnistaa, sillä työkykytiimille ohjautuvien asiakkaiden työttömyys on tyypillisesti pitkittynyt ja mahdollista osatyökykyisyyttä on hankala tunnistaa asiakkaan verkostossa tapahtuvan asiakasohjauksen yhteydessä.
- Useiden työkyvyn arvioon ohjattujen asiakkaiden terveydentilan rajoitteet suhteessa työkykyyn eivät täytä vakuutuslääketieteellisiä kriteereitä, jotka ovat edellytyksiä kattavaan työkyvyn arvioon ja eläkehakemukseen.
 - Hankkeessa jäätiin 500 kattavan työkyvyn arvioinnin tavoitteesta.
 - Ohjatut asiakkaat eivät suurilta osin etene eläke- eikä kuntoutuspäätöksiin terveydellisin perustein.

Yhteenveto loppuraportissa

Osio 6. Loppusanat: Työkykyhankkeen perusteella suositettavia toimenpiteitä työttömille suunnattujen palvelujen kehittämis- ja yhdenmukaistamistyöhön

1. Työkykytiimin rooli on rajattu selkeästi laajan työ- ja/tai toimintakyvyn tuen tarpeessa oleville asiakkaille, joita ohjataan työllisyyspalveluista sekä sote-keskuksista tiimille.
 - Työkykytiimi tarjoaa konsultatiivista tukea asiakasohjauksen tueksi.
 - Työkykytiimin yhteistyö yhteisten sosiaalipalveluiden sekä sote-keskusten kanssa on tiivistä ja koko hyvinvointialueen ammattilaisten verkostossa kuntarajat hälvenevät vuoden 2023 jälkeen.
 - Työkykytiimin lääkäri tarjoajaa konsultatiivista tukea sote-keskuslääkäreille.
2. Työkyvyn tuen palveluista on saatavilla neuvontaa, johon sekä ammattilaiset, että hyvinvointialueen asukkaat voivat ottaa yhteyttä.
 - Neuvontapalvelu edesauttaisi asiakkaiden ohjautumista palvelujen piiriin ennen työttömyyden pitkittymistä.

Osio 6. Loppusanat: Työkykyhankkeen perusteella suositettavia toimenpiteitä työttömille suunnattujen palvelujen kehittämis- ja yhdenmukaistamistyöhön

3. Manuaaliseen seurantaan perustunutta tilastointia tulisi kehittää automaattiseksi ja kattamaan asiakkaan koko palvelupolku. Tämä mahdollistaisi työttömien palvelujen johtamisen tiedolla.
 - Tulokortilla on hankkeen ajan seurattu vain terveysten palvelujen toimintaa, koska muiden työllisyys- ja sosiaalipalveluissa ei ole ollut mahdollista toteuttaa seuranta. Työkykytiimi on koostanut asiakkaiden käynnit käsin tulokortille.
 - Asiakkaiden jatkoseuranta työllistymisen tai tukimuodon osalta työkyvyn arvion jälkeen ei ole mahdollista erillisten järjestelmien takia.
4. Työllisyyspalveluissa, työkykytiimissä ja yhteisissä sosiaalipalveluissa jatketaan ja kehitetään yhteistyötä alueen yritysten kanssa sopivien työkokeilupaiikkojen tunnistamiseksi.

4.2. Mitä seuraavaksi?

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tullaan keskittämään kaikki työllisyyttä edistävät sosiaali- ja terveyspalvelut samaan yksikköön 1.1.2023 alkavan siirtymävaiheen jälkeen.
- Kyseessä on uusi yksikkö, jossa tullaan järjestämään työ- ja toimintakyvyn arviointiin ja tukemiseen liittyviä monialaisia palveluita.
- Lisäksi palveluvalikossa tulee olemaan työ- ja toimintakyvyn tuen kuntoutuspalveluita.
- Tavoitteena on rakentaa palvelukokonaisuus, jossa asiakkaiden palveluiden tarve arvioidaan yksilöllisesti ja hänet ohjataan tarvittaessa kuntoutuspalveluihin.

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue käynnistyy vuoden 2023 alussa turvallisella siirtymällä, jolla tarkoitetaan sitä, että palvelut siirretään kunnista hyvinvointialueelle sellaisenaan. Palveluiden kehittämis- ja yhdenmukaistamistyö käynnistyy vuoden 2023 aikana.

Työkykyarvio/työttömien terveystarkastus ensi vuonna Espoossa

- 3 terveydenhoitajaa, Typ 1 sairaanhoitaja, 1 lääkäri kerran viikossa
- Suostumus/saate/lähete lomakkeen päivitys LU:hun aloitettu työllisyyspalveluissa
 - Läheteellä ohjaus terveydenhoitajan työkyky arvioon esimerkiksi työllisyyspalveluiden, sosiaalipalveluiden, terveydenhuollon tai kolmannen sektorin kautta.
- Konsultaatio puhelin toiminta jatkuu 040 6368 695
- Asiakkaiden omaolon kautta suoritettava terveystarkastus jatkuu
- Verkostojen parantaminen yhteistyö tahojen puolelta jatkuu edelleen
- Terveysasemien yhteistyön tiivistäminen ja työnjaon selkeyttäminen (sairauksien hoito, HTA ta:lla)
- Työkykyhankeen materiaalin muuttaminen LUVN

Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus

Sote-keskus

TERVEYSPALVELUT
Perustason palvelut

SOSIAALIPALVELUT
Työikäisten sosiaalipalvelut

Työ- ja toimintakyvyn arviointi ja tukeminen

Aineiston liite

Työkykyhankkeen sanoma on tiivistetty asiakasvideoille

- [Tykyohjelman animaatio Eetu-21v ääni.mp4](#)
- [Tykyohjelman animaatio Jaana-54v ääni.mp4](#)
- Videoiden käyttötarkoitus on toimipisteiden info-taulut
 - Työstössä ovat puhuttujen lisäksi kieliversiot